

УДК 378

**ДОКТОР ПРАВА, ДОЦЕНТ
НАДРАГА ОЛЕКСАНДР АНТОНОВИЧ:
ОСНОВНІ ВІХИ ЖИТТЯ ТА ПРАЦЯ
НА ЮРИДИЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ ЛЬВІВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Б. Тищик

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, 79000, Львів, Україна*

В історії становлення та розвитку юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, якому цього року виповнилося 232 роки від дня утворення, є ще чимало маловідомих подій, особистостей, зокрема професорів і доцентів, які свого часу відіграли певну роль у цій історії.

Однією з таких маловідомих постатей є доктор права, доцент, дійсний член Львівського Наукового Товариства ім. Шевченка Олександр Надрага. Він працював на факультеті у перші повоєнні роки, потім був репресований і засланий у Сибір.

Після закінчення юридичного факультету (у 1909 році) Львівського університету О. А. Надрага став відомим адвокатом, був заступником повітового комісара ЗУНР продовж 1918–1919 років, працював викладачем римського права в Українському таємному університеті у Львові, згодом – цивільного права у Богословській греко-католицькій академії, був одним із засновників Українського союзу адвокатів у Галичині. 1911 року став доктором права.

Коли у 1939 році у Львові відкрито український радянський університет (з 1940 року імені Івана Франка), О. А. Надрагу запрошено читати курс римського права з титулом в. о. професора. Підготував кілька навчальних посібників. Після звільнення Львова від нацистів продовжив викладацьку працю в університеті, у 1946 році отримав офіційне звання доцента. Мав понад два десятки наукових публікацій. Восени О. А. Надрагу репресовано – «за содействие бандам ОУН», разом з сім'єю вивезено у Сибір. Повернувся в Галичину 1959 року.

Про особу О. А. Надраги і його працю на юридичному факультеті Львівського університету до цього часу не було жодних публікацій, тому подальша праця, зокрема над вивченням його наукової спадщини ще попереду.

Ключові слова: римське право, доцент Олександр Надрага, історія юридичної науки, юридичний факультет Львівського університету, забуті постаті.

У 2014 році, кафедра історії держави, права та політико-правових вчень юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка відзначала, як і увесь юридичний факультет, 230-річчя свого утворення. З цього приводу варто згадати про тих її викладачів, про яких нині майже забуто, але які свого часу на ній працювали, докладаючи, у міру можливостей, зусиль для її розвитку та зміцнення авторитету історико-правової науки.

Йдеться, зокрема, про доцента Олександра Антоновича Надрагу, постать непересічну, доктора права, знавця історії права, особливо цивільного та римського, патріота України.

Народився О. А. Надрага 1885 року в м. Бережанах Тернопільського воєводства, тобто ще за часів, коли Галичина й Буковина входили до складу Австро-Угорської монархії, у сім'ї державного службовця. Його батька невдовзі перевели

до Львова, де Олесь Надрага й виріс, закохавшись у наше місто, та провів у ньому значну частину свого 77-річного життя. Він мав ще брата та двох сестер.

Початкову освіту здобув у народній школі імені св. Анни (на розі вул. Городоцької–Леонтовича), середню – у тодішній чоловічій цісарсько-королівській IV-ій гімназії (з польсько-німецькою мовою викладання), яка знаходилась на тодішній вул. Уейського (нині – М. Устияновича) і в яку, здавши вступні іспити, вступив 1896 року. Найважливішим предметом, згадує О. А. Надрага, була очевидно латина (8 годин тижнево). Вчилися ще грецької, німецької та польської мов, історії, географії, астрономії, природи, математики.

Він був свідком переносу р. Полтви ближче до театру Скарбка (нині М. Заньковецької), будівництва оперного театру, будинку політехнічної бібліотеки з влучним написом на фронтоні «*Nis mortui vivunt et muti loquuntur*» («Тут мертві живуть і німі розмовляють»). Він був знайомим і спілкувався з митрополитом Андреем Шептицьким, бачив живого Івана Франка.

Однокласниками Олександра у гімназії були відомий у майбутньому історик Іван Крип'якевич, лікар М. Паньчишин, Лев і Ярослав Ганкевичі, польські вчені і професори Ю. Ляйнер, З. Клеменевич, поет і прозаїк К. Макушинський і ін.

Олександр був і свідком будови та пуску у Львові першого в Австро-Угорщині й у Європі електричного трамваю. Це сталося у квітні 1894 року. «Такого чуда, – згадує Олександр, – не бачив ще тоді ні Париж, ні Лондон, ні Відень, ні Петербург, ні Рим. Тільки – Львів» [4, с. 150].

У старших класах гімназії (навчання у ній тривало 8 років) молодь стала захоплюватися політикою: читали й обговорювали праці Лассаля, Прудона, Марка Ренана, Бернштейна. «Хотілося будувати наново цілий світ від його основ», «боротися з клятим капіталізмом». Настало й «національно-патріотичне просвітлення», – згадував О. А. Надрага [4, с. 27–30].

Українські гімназисти зав'язали доволі тісні контакти зі студентським патріотичним гуртком «Основа», який виник у Політехніці. «Основ'яти» з вулиці Сапіги (нині – Бандери), – згадує О. А. Надрага, – зробили з нас згодом справжніх українців» [4, с. 29]. Вони ходили до «Основи» на диспути, читали свіжі газети (зокрема журнали: «Житте і слово», «Народ», «Діло»), патріотичну літературу. Гімназисти-українці у львівській гімназії (II–VI і двох реальних шкіл) утворили при «Основі» свій таємний гурток, щороку влаштовували Шевченківські вечорниці, вивчали й співали патріотичних пісень, читали вірші та ін. Гімназисти брали участь у виступах українських студентів Львова, які на початку XX століття стали активно виступати за демократизацію вишів, проти дискримінації українців у вишах, зокрема в університеті [3, с. 31].

Ця школа «національно-патріотичного виховання» згодом відіграла у долі О. А. Надраги як позитивну, так і негативну роль.

Закінчивши у 1904 році гімназію і здавши «матуру», О. А. Надрага вступив цього ж року на правничий факультет Львівського університету імені Франца-Йосифа.

Тут, серед інших, він відвідував лекції і семінари проф. О. Бальцера, «Романістичні семінари» професорів Шаховського, Лисковського, Хлямтача, заняття проф. Абрагама, цивілістичні предмети українського професора С. Дністрянського.

Вчився Олександр добре, за що на 3-му курсі отримав іменну так звану «краківську стипендію», засновану Ягеллонським університетом для кращих студентів університетів Галичини.

Закінчив правничий факультет у 1909 році, після чого відбув однорічну Адокатсько-судову практику (з 1 березня 1910 року по 1 березня 1911 року) у

повітовому й окружному судах Львова, після якої розпочав адвокатське стажування при мостиському повітовому і львівських судах – аж до початку світової війни.

У міжчасі написав наукову роботу і здав відповідний іспит для отримання наукового ступеня доктора права. Отримав його 30 жовтня 1911 року, про що у його особовій справі наявна відповідно завірена копія (переклад з латинської мови) докторського диплому [1, арк. 17].

У роки Першої світової війни О. А. Надрага був мобілізований до війська, але на фронті не воював – служив у канцеляріях військових судів, етапних команд тощо, отримавши категорію «однорічного добровольця», оскільки, як згадував, «не думав віддати мого життя за цісаря і вітчизну та старався всіма силами себе декувати» (забезпечити. – *Т. Б.*) [4, с. 66].

Під кінець світової війни О. Надрага перебував у місті Станіславові (нині – Івано-Франківськ). Тут застали його «великі дні народного зриву», тобто національно-визвольна українська революція 1918 року. Йому запропоновано працювати у тамтешньому повітовому старостві – заступником повітового комісара ЗУНР (ним був Лев Бачинський).

Після поразки революції О. А. Надрага повернувся до Львова, де відкрив свою адвокатську канцелярію, якою керував аж до 1939 року. У 1919 році одружився з Теодозією Туною, доктором медицини Віденського університету.

З кінця 1919 року починається викладацька діяльність О. Надраги. У якості професора він став читати Римське право на правничому факультеті Українського таємного університету. Лекції читав у своїй канцелярії на вулиці Домініканській, 11 (Ставропігійській), яку він разом з доктором В. Охримовичем. Останній там же викладав процесуальне право. Ці заняття тривали до 1925 року. Ректором цього таємного університету був доктор права Є. В. Давидяк [5, Т. 1, с. 5].

Після заснування 1931 року митрополитом Андреем Шептицьким Українського Католицького Союзу О. А. Надрага став його активним членом, а у 1932 році митрополит запросив його у якості надзвичайного професора читати цивільне право у греко-католицькій Богословській Академії. Тут він працював до вересня 1939р.

Окрім того О. А. Надрага став дійсним членом Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, а з 1923 року – членом президії правничої комісії історико-філософської секції цього Товариства (і був ним аж до ліквідації Товариства у 1939 році тобто з приходом Радянської влади). Обрано його до складу правничо-термінологічної комісії, створеної при Товаристві [1, арк. 11–12]. Став він також одним із членів-засновників Союзу українських адвокатів (професійної організації українських адвокатів у Галичині, що існувала у 1923–1940 роках). Брав участь у роботі комісії, яка виробляла статут Союзу (його прийнято 20.05.1923 року), був обраний до складу керівного органу цього Союзу – Головної ради. Деяко пізніше (у 1935 році) його обрано до складу адвокатського дисциплінарного суду Львівської адвокатської палати [1, арк. 12].

Був О. А. Надрага й членом Товариства українсько-руських правників, яке об'єднувало не тільки адвокатів, а й представників різних юридичних професій – суддів, нотаріусів, учених і інших Галичини й Буковини (утворене у Львові 1909 року, припинило діяльність у 1939 році).

Обидва товариства співпрацювали доволі тісно, видавали спільний журнал «Життя і право» (1928–1939 роки), у якому неодноразово публікував свої дослідження й інші матеріали О. А. Надрага [5, Т. 6, с. 86; Т. 2, с. 435–436].

У 30-х роках О. А. Надрага став доволі відомим галицьким громадсько-політичним діячем: його обирали до складу різних українських культурних,

благодійних, просвітницьких організацій та товариств, де він активно працював. Як адвокат часто надавав безплатну юридичну допомогу й фахові поради незаможним людям [1, арк. 12–14]. Як викладач (у званні надзвичайного професора) продовжував вести заняття у греко-католицькій Богословській Академії.

У вересні 1939 року розпочалася Друга світова війна. Під ударами Гітлерівських військ Польща, як держава, припинила своє існування. Східні її воєводства, де більшість місцевого населення становили українці і білоруси, зайняв Радянський Союз. Західноукраїнські землі (у вересні 1939 року – Східна Галичина і Західна Волинь, Холмщина, а у 1940 році – Північна Буковина) були приєднані до Української РСР та долучені до Союзу РСР. Усі попередні українські товариства й організації припинили свою діяльність, у тім числі навчальні, наприклад, Богословська Академія. Чимало патріотично-національних діячів, інтелігенції було репресовано.

На нових, радянських засадах у жовтні 1939 року розпочав свою діяльність Львівський державний університет, якому 8 січня 1940 року указом Президії Верховної Ради Української РСР присвоєно ім'я Івана Франка. У його складі ліквідовано теологічний факультет, в окремий інститут виділено – медичний, створено кільканадцять нових кафедр, 2 грудня 1940 року прийнято новий університетський статут. На роботу запрошено відомих наукових працівників, яких не допускали до праці в університеті попередня польська влада та реакційна польська професура.

Серед них був і О. А. Надрага. Його запрошено на співбесіду до тодішнього ректора університету доц. М. І. Марченка, який запропонував О. А. Надрозі читати курс римського права, яке входило у програму навчання на юридичному факультеті. Учений дав згоду, і його призначено в. о. професора на кафедрі історії держави і права – з 1-го грудня 1939 року (наказ ректора №84 від 04.12.1939 року) [1, арк. 15].

Оскільки радянських підручників з римського права, як і з багатьох інших предметів, які читали на юридичному факультеті, ще не було, то О. А. Надрозі запропоновано підготувати його рукопис (манускрипт), який згодом можна було видати як підручник чи навчальний посібник. Такий манускрипт він підготував, як і ще один манускрипт з цивільного права (спільно з доктором права В. Охримовичем) [1, арк. 15].

Але їх не видано: 22 червня 1941 року гітлерівська Німеччина напала на Радянський Союз. Друга світова війна продовжувалася. Львівський університет припинив свою діяльність.

Усю війну О. А. Надрага залишався у Львові. Працював і далі адвокатом та викладав цивільне право у греко-католицькій Богословській Академії, яка відновила (при німцях) свою діяльність. Відновив діяльність і Таємний український університет (ректором якого й далі був Є. В. Давидяк). О. А. Надрага працював й у ньому, як професор викладав на правничо-політичному факультеті римське і цивільне право [1, арк. 5].

27 липня 1944 року Львів був звільнений від гітлерівських окупантів. Уже в кінці липня – у серпні університет став готуватися до відновлення своєї діяльності – «у складі факультетів і відділів, що працювали до 29 червня 1941 року» [3, с. 52–53]. Ректором університету був призначений учений-історик доцент І. І. Белякевич. На початку вересня до роботи в університеті приступили 11 професорів та 59 доцентів, навчання відновилося 15 жовтня, а на перших курсах – з 1-го листопада.

Повернувся до роботи в університеті і О. А. Надрага – з 1 грудня 1944 року на посаді в. о. доцента, оскільки він не мав наукового звання (титулу), а лише науковий ступінь – доктора права (наказ ректора № 1 від 1 лютого 1945 року) [1, арк. 20].

В особовій справі О. А. Надраги, яка зберігається в архіві Львівського національного університету імені Івана Франка, зберігаються ще два важливі документи, що стосуються початку його післявоєнної праці в університеті. Це, зокрема, виписка з Постанови ВАК при РНК СРСР (№10-52-22 від 20.12.1945 р.) про оплату праці О. Надраги на ставці доцента.

Ще важливішою для нього була виписка з протоколу ВАК МВО СРСР №» від 27.04.1946 року про затвердження доктора права О. Надраги у науковому званні доцента на кафедрі історії держави і права ЛДУ імені Івана Франка [1, арк. 25, 26]. На цій підставі 24.05.1946 року було видано відповідний наказ ректора університету – «вважати О. А. Надрагу доцентом» вказаної кафедри з «окладом 2.700 крб.» [1, арк. 27].

Читав він римське право увесь навчальний рік. Цей предмет передбачав 122 год. лекцій, 50 год. консультацій, 75 год. іспитів, практичні заняття. Вів ще О. А. Надрага семінарські заняття з історії держави і права.

При оформленні документів він подав список своїх опублікованих праць, який налічував 21 позицію. Вони надруковані у журналі «Життя і право», газетах «Діло», «Наше слово», польських газетах.

Наведемо заголовки деяких із них:

– «З життя Товариства українсько-руських правників» («Життя і право», №1, 1928 року);

– «Польське декретне законодавство найновішої доби» («Життя і право», №1, 1928 року);

– «Професор Станіслав Дністрянський (до 25-ліття наукової діяльності)» (газета «Діло», №195, 1923 року).

– «Новий польський карний закон» (газета «Діло», № 193, 195, 196, 197, 199, 202, 209 1932 року);

– «Про визнання померлим і встановлення доказу смерті» (Календар «Просвіти», 1921 року);

– «Візантійське право та його вплив на староукраїнське церковне право» (Газета «Наше слово», №7, 1943 року).

– «Обіжник президента Львівського апеляційного суду з приводу введення постанов про устрій загальних суддів» («Життя і право», №1, 1929 року).

Підготував О. А. Надрага і кілька рукописів з римського та цивільного права й історії держави і права:

– «Інститути римського приватного права» (475 с.);

– «Польське вексельне і чекове право» (спільно з доктором В. Охримовичем) (200 с.);

– «Курс історії держави і права античного світу» (250 стор.).

Здавалося, все добре складалося у житті О. А. Надраги: отримав викладацьку роботу на юридичному факультеті університету, був відомим у Галичині громадсько-політичним діячем, кваліфікованим науковцем, вільно володів польською і німецькою мовами, достатньо добре – французькою і латинською.

Його квартиру на вулиці Баденіх, 12, де він проживав із сім'єю (дружиною і двома дітьми – Богданом та Оленою), відвідували владика Йосип Сліпий, архимандрит Климентій Шептицький, професори Богословської Академії о. д-р Степан Сампара, о. д-р Іван Чорняк, о. д-р Лев Глінка, переховувалися особисті речі, книги, бібліотечна шафа і стіл Й. Сліпого. Бували в нього відомі адвокати, різні друзі [4, с. 7]. Напевне, хтось із них і доніс у службу безпеки про «підозрілі зв'язки» чи «націоналістичну явку» на квартирі О. А. Надраги. Служба безпеки цим зацікавилась і довела до відома ректора університету.

В О. А. Надраги тут же почалися неприємності на роботі. У листопаді 1946 року з'явився наказ ректора про переведення доцента О. А. Надраги на півставки – «у зв'язку з скороченням педагогічного навантаження» (для цього вивчення римського права звели до одного семестру) [1, арк. 33]. До цього річне педнавантаження О. А. Надраги становило 652 год. Невдовзі забрано у нього й семінарські години з історії держави і права.

На початку липня 1947 року О. А. Надрага звернувся зі скаргою на ім'я ректора І. Білякевича, прохаючи його відновити йому навантаження і ставку, оскільки мусить утримувати свою сім'ю.

На цій заяві міститься цікава приписка тодішнього завідувача кафедри історії держави і права професора П. Домбковського: «Заяву О. А. Надраги гарячо підтримую. 9 липня 1947 року» [1, арк. 35].

Ректор І. Білякевич звернувся, очевидно, стосовно вирішення справи з О. А. Надрагою до тодішнього декана (чи виконуючого його обов'язки) юридичного факультету І. Полторацького. В архіві є й доповідна останнього на ім'я ректора. У ній відзначено про неможливість збільшити О. А. Надразу педагогічне навантаження. Окрім того, його вистачає лише на $\frac{1}{4}$ ставки. Тому він пропонує залишити доцента О. Надрагу «поза штатом», перевівши на погодинну оплату у 2-му семестрі. Також І. Полторацький відзначає «нетерпимое качество лекций доц. О. А. Надраги» [1, арк. 37].

Цього було для ректора цілком достатньо. 2 серпня 1947 року з'явився наказ про звільнення з 1-го вересня 1947 року доцента О. А. Надраги «у зв'язку з відсутністю педагогічного навантаження» [1, арк. 39–40].

Отже, розправа над О. А. Надрагою розпочалася.

У жовтні 1947 року О. А. Надрага був заарештований та тієї ж осені разом з усією сім'єю вивезений у Сибір до міста Анджеро-Судженська Кемеровської області. У ті часи в Сибір вивезено на поселення чимало інших родин української патріотичної інтелігенції (Зубрицьких, Скориків, Мацкевичів, Кострубів, Хруцьких і ін.)

Формальною причиною депортації було «содействіе бандам ОУН». Як пізніше виявилось (з опублікованих документів), Львівський обком КП(б)У восени 1947 року у записці до ЦК ВКП(б) та у доповідній ЦК КП(б)У повідомляв, що доцент Надрага, «по словам академика Возняка, является убеждённым воинствующим католиком, агентом, Шептицкого, не имеет ничего общего с советской наукой и что ему не место в советском университете... и хорошо сделали, что Надрагу вывезли, только это нужно было сделать раньше...» [4, с. 7].

Дивує у цій доповідній посилання на академіка М. С. Возняка, який був філологом, відомим літературознавцем. Яке відношення він мав до О. Надраги? Хіба, що може бував у нього вдома?

Коли О. А. Надрагу з сім'єю депортували у Сибір, йому вже виповнилося 62 роки, тобто він був особою пенсійного віку.

До того ж він часто хворів, скаржився на серцеві болі. У Анжеро-Судженську до примусових робіт О. А. Надрагау не притягали. Він мав можливість працювати науково: готував фундаментальний підручник з римського права. З необхідною для цього літературою йому допомагали, як свідчить його син Богдан, друзі зі Львова, зокрема професор П. Домбковський, з яким О. А. Надрага часто листувався [4, с. 6].

У засланні сім'я О. А. Надраги провела 12 років (1947–1959 роки). Після чого їм надано дозвіл повернутися в Галичину, але без права проживати у Львові та Львівській області. У Львів Надраги нелегально все-таки повернулися. Проживали більше двох років у друзів на Личаківському передмісті. Притулок їм надала сім'я

Рудницьких, зокрема Ганна Рудницька, батько якої був письменником (писав під псевдонімом Юліан Опільський). На початку 1962 року О. А. Надрага був змушений переїхати з дружиною у місто Самбір, до сина, де той працював лікарем. 3 квітня 1962 року доцент О. А. Надрага помер. Був похований у родинній могилі на Янівському цвинтарі у Львові.

Сьогоднішньому поколінню викладачів і науковців юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема кафедри історії держави, права та політико-правових учень варто знати про таких її колишніх працівників-патріотів, яким був доцент, доктор права Олександр Антонович Надрага.

Список використаної літератури

1. Архів Львівського національного університету імені Івана Франка. – Ф. Р-119. оп. 1/ос., спр. 1022.
2. Довідник з історії України / за заг. ред. І. Підкови і Р. Шуста. – К. : Генеза, 2001.
3. Львівський університет / відп. ред., проф. В. П. Чугайов. – Львів : Вид. при ЛДУ «Вища школа», 1986.
4. *Надрага О.* Серед львівських парків / О. Надрага. – Львів : Піраміда, 2004
5. Юридична енциклопедія : у 6 т. / за ред. Ю. Шемчушенка. – К. : Вид-во «Українська енциклопедія», 1998. – 2004.

References

1. *Arhiv Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka*, Fond R-119, opys 1/os., spr. 1022.
2. Pidkova, I., Shust, R. (Eds.). (2001). *Dovidnyk z istoriyi Ukrayiny*. Kyiv: Henezha.
3. Chuhayov, V. P. (Ed.). (1986). *Lvivskyy universytet*. Lviv: Vyshcha shkola.
4. Nadraha, O. (2004). *Sered lvivskyyh parkiv*. Lviv: Piramida.
5. Shemshuchenko, Yu. S. (Ed.). (1998–2004). *Yurydychna entsyklopediya* (Vols. 1–6.). Kyiv: Ukrayinska Entsyklopediya.

Стаття: надійшла до редакції 15.03.2016

прийнята до друку 20.04.2016

DOCTOR OF LAW, ASSOCIATE PROFESSOR NADRAHA ALEXANDER ANTONOVYCH – THE MAJOR MILESTONES OF LIFE AND WORK AT THE LAW FACULTY OF LVIV UNIVERSITY

B. Tyshchuk

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Str., 1, UA – 79000, Lviv, Ukraine*

In 2014 the current department of history of state, law, political and legal doctrines celebrated the 230-th anniversary since its establishment. At various times in this department worked many famous historians of law – professors, doctors of law, associate professors, honorary member of the European Academies of Sciences and others. Mostly of them now almost all forgotten. So this writer is willing to return from oblivion the identity of one of these leturers of the department – Alexander Nadraga. He was born in 1885, graduated from high school in Lviv, and in 1909 – Law Faculty of Lviv University. Alexander Nadraha worked as a

lawyer, defended his dissertation and passed the exams received a scientific degree of doctor of law. As professor from 1909 he began teaching Roman law in Ukrainian secret university in Lviv, and from 1939 – Civil and Roman law in the Greek Catholic Theological Academy.

Alexander Nadraha was a member of the Taras Shevchenko Scientific Society of Lviv, one of the founders of the Ukrainian Union of Advocates in Poland, co-editor of magazine «Life and Law».

When in Lviv in October 1939 opened Ukrainian Soviet university and, among others, the department of the history of state and law, Alexander Nadraha was invited to teach Roman law, taking the post of acting Professor. He prepared a manual on this subject, and a manual on civil law (as co-author). During the war, the university does not act, and Alexander Nadraha worked as a lawyer, staying in Lviv. When in 1944 Lviv was liberated from the Nazi occupiers, in September university resumed its activity, and Alexander Nadraha returned to work at the department. In April 1946 he was awarded the rank of associate professor by a decision of the Higher Attestation Commission of the Ministry of Higher Education of the USSR. Later, he continued to lead the course of Roman law in Lviv University. Alexander Nadraha was fluent in Polish and German, quite good – French and Latin. Its apartments visited Bishop Y. Slipyy, Archimandrite K. Sheptytsky and many other people – professors, lawyers etc. Someone told the KGB about «nationalist turnout» in the apartment scholar.

In October 1947, Alexander Nadraha was arrested «with the assistance of Ukrainian nationalist gangs» and was taken to Siberia with his family. In Galychyna they were allowed to return (but not in Lviv) in 1959. In April 1962 Associate Professor Alexander Nadraha died and was buried in Lviv.

Keywords: Associate Professor Alexander Nadraha, roman law, Law Faculty of Lviv University, history of legal science, forgotten figures.